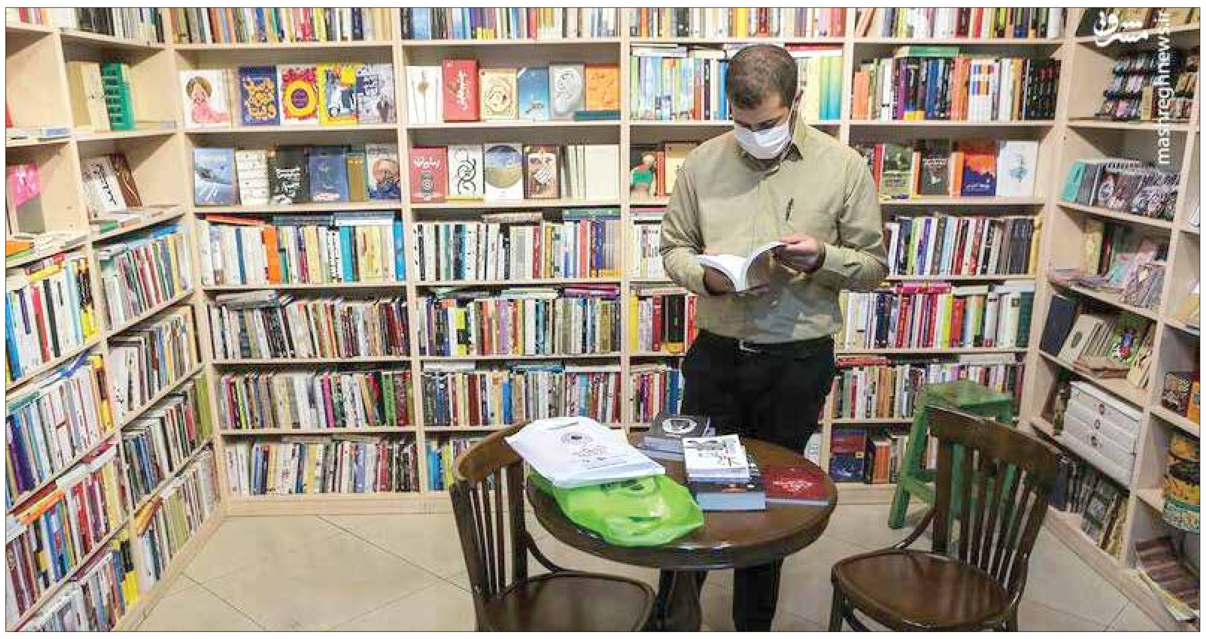

بررسی چند و چون سرانه مطالعه در ایران طبق آخرین آمار

مطالعه اینستاگرام ۸ ساعت چرخ زدن در کتاب...؟

یوسف حیدری
گزارش نویس

خبر کوتاه بود و جانسوز؛ سرانه مطالعه در ایران ۱۶ دقیقه و ۳۲ ثانیه است. بر اساس تازه‌ترین آمار، ایرانی‌های بالای ۱۵ سال به‌طور متوسط در طول ماه ۸ ساعت و ۱۸ دقیقه مطالعه می‌کنند و مسأله چنان بی‌اهمیت می‌نماید که تعداد لایک‌های این توئیت خبری به تعداد انگشتان دو دست هم نمی‌رسد. زیر این توئیت خبری، توئیت دیگری می‌خوانیم با این مضمون: «بالاخره سینوفارم بزنیم یا آسترازنکا؟» و ۵۴۰ نفر یافته‌های جدید علمی‌شان را روی صفحه ریخته و هر کدام توصیه پزشکی خود را دارند. آیا آنها واقعاً متخصص‌اند یا این یافته‌ها را در منابع معتبر علمی مطالعه کرده‌اند؟

در جدیدترین گزارش مرکز آمار ایران که با بررسی ۶۲ هزار و ۵۶۰ خانوار انجام شده، بیش از ۳۳ درصد افراد بالای ۱۵ سال یک عنوان کتاب غیردرسی در ماه مطالعه کرده‌اند. در این گزارش اولویت مطالعه افراد به ترتیب قرآن و ادعیه، رمان و داستان‌های کوتاه و کتاب‌های روانشناسی و تربیتی اعلام شده است.

اما سؤال مهمی که مطرح می‌شود این است که مطالعه و مفهوم آن چیست؟ چگونه خواندنی جزو مطالعه محسوب می‌شود؟ آیا خواندن مطالب شبکه‌های مجازی را هم باید جزو سرانه مطالعه دانست؟

علی اصغر سیدآبادی نویسنده، پژوهشگر فرهنگی و کارشناس کتاب، تعریف جالبی از مطالعه دارد. به اعتقاد او، واژه کتاب خواندن مناسب‌تر از مطالعه است و باید ابتدا منظور از خواندن یا مطالعه به درستی تبیین شود: «قبل از هر چیز باید به این سؤال مهم جواب داد که منظور از خواندن یا مطالعه چیست؟ تا زمانی که پاسخ روشنی به این سؤال داده نشود، نمی‌توانیم ارزیابی درستی در زمینه کتابخوانی داشته باشیم. بخش مهمی از اختلافاتی که در زمینه میزان مطالعه یا خواندن کتاب وجود دارد از نبود پاسخ روشن به همین سؤال است. تعریف‌ها در این زمینه متفاوت است؛ مثلاً مرکز آمار ایران در سنجش خود خواندن کتاب‌های ادعیه را هم جزو مطالعه و خواندن محسوب می‌کند در حالی که در پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان خواندن ادعیه یک عمل مذهبی است و در امور عبادتی می‌گنجد. سه نوع مطالعه داریم که باید تفکیک شوند؛ اولین آن، خواندن برای درس است که شامل کتاب‌های درسی و کمک آموزشی می‌شود که نباید جزو مطالعه یا کتابخوانی به حساب بیاوریم. دوم، خواندن برای کار. مثلاً وقتی یخچال خراب می‌شود با خواندن کتاب راهنمای آن، مشکل و عیب را پیدا می‌کنیم. این هم جزو مطالعه یا خواندن محسوب نمی‌شود اما دسته سوم، خواندن عمومی است. مطالعه‌ای که به دلایل مختلفی مثلاً برای کسب دانش، انتقال تجربه یا لذت بردن و سرگرمی انجام می‌گیرد.»

سیدآبادی مطالعه یا کتابخوانی را شامل دسته سوم می‌داند و می‌گوید: «به عقیده من اگر با این منطق نگاه کنیم، این ۱۶دقیقه‌ای که به‌عنوان میزان مطالعه هر روزه مردم عنوان شده درست نیست و اگر مطالعه خالص را در نظر بگیریم کمتر از این است. در آخرین پیمایش نگرش‌ها و ارزش‌های ایرانیان که دو سال قبل انجام گرفت در بخش پیمایش مصرف فرهنگی میزان کتابخوانی مردم ایران ۱۲ دقیقه در شبانه روز اعلام شد. نکته دیگری که در بحث مطالعه کتاب باید در نظر گرفت، صورت‌های مختلف کتابخوانی است. در گذشته کتاب‌ها در بستر کتاب‌های کاغذی خوانده می‌شدند و هنوز هم ادامه دارد اما اکنون کتابخوانی در بسترهای متفاوت انجام می‌شود. یکی از این بسترها ابزارهای الکترونیک و شبکه اینترنت است. هنوز پژوهشی در این زمینه صورت نگرفته است که چه میزان از کتاب‌ها به شکل آنلاین خوانده می‌شوند و چقدر کتاب‌های صوتی مورد استفاده قرار می‌گیرند. اگر قرار باشد میزان مطالعه مردم ایران را به شکل دقیق‌تری بررسی کنیم باید این نوع روش‌های مطالعه نیز مورد ارزیابی قرار بگیرند.»

اما از نگاه اردشیر گراوند جامعه شناس سرانه ۱۶ دقیقه مطالعه در روز تنها در دوران کرونا و آن هم به‌دلیل خانه نشینی مردم و دورکاری می‌توانند اتفاق بیفتد. دکتر گراوند با تأکید بر اینکه مطالعه باید معطوف به هدف و با برنامه برای یک منظور باشد، می‌گوید: «اگر بخواهیم چرخ زدن در شبکه‌های مجازی را هم جزو مطالعه به حساب بیاوریم باید گفت خیلی از ما روزانه ۸ ساعت مطالعه داریم. مطالب فضای مجازی هیچ فضای فکری به انسان نمی‌دهند. به اعتقاد من مطالعه باید هدف و منظور داشته باشد. افزایش سرانه مطالعه ارتباط مستقیمی با نرخ باسوادی دارد. امروز نرخ باسوادی در ایران افزایش پیدا کرده و مطالعه یکی از ابزارهای سرگرمی و پرکردن اوقات فراغت شده است. ما با سه نوع مطالعه مواجه هستیم؛ مطالعه فراغتی مثل خواندن کتاب رمان، مطالعه بی‌هدف مثل خواندن مطالب پراکنده در فضای مجازی و مطالعه هدفمند که تصور می‌کنم بیشتر از چند دقیقه در روز نباشد. قاعدتاً هر چیزی حتی خواندن کتاب تخصصی را که ابزار پیشرفت جامعه بشری شود، می‌توان به‌عنوان مطالعه محسوب کرد.»

> نرخ باسوادی ۵۰سال قبل در ایران ۳۵ درصد بود. وقتی در خانواده‌ای چیزی به نام کتابخانه وجود ندارد قاعدتاً بچه‌ها با کتاب‌های درسی باسواد می‌شوند ولی فرهیخته نمی‌شوند. اما امروز با افزایش نرخ باسوادی می‌بینیم بسیاری از بچه‌های نسل امروز به مطالعه کتاب علاقه دارند. حتی بهترین هدیه برای کودکان امروزی کتاب است و آنها با شوق زیادی کتاب می‌خوانند. بچه‌های نسل امروز علاقه زیادی به رمان و فیلم دارند و سعی می‌کنند ادبیات را در کتاب‌ها بیاموزند

چرا مردم ایران کم کتاب می‌خوانند؟ این سؤالی است که هر سال با فرا رسیدن هفته کتاب و کتابخوانی در رسانه‌ها مطرح شده و بعد از مدتی هم فراموش می‌شود. آیا معیاری برای میزان کم یا زیاد بودن سرانه مطالعه در دنیا وجود دارد؟ علی اصغر سید آبادی با موشکافی این موضوع می‌گوید، برای قضاوت باید شاخصه‌های مورد نیاز را بررسی کنیم: «اینکه چرا ۱۲دقیقه کم است؟ چقدر باید کتاب بخوانیم تا مناسب باشد؟ از چه میزان بالاتر مطالعه کنیم، زیاد است؟ متأسفانه چنین شاخصی وجود ندارد و میزان مشخص نشده است.

سال‌هاست نویسندگی و پژوهشگری می‌کنم و معتقدم ایران در منطقه غرب آسیا جزو کشورهایی است که میزان مطالعه و کتابخوانی آن پایین نیست. اما انتظاری که از خودمان داریم بیشتر از این ۱۲ دقیقه است. چرا سرانه مطالعه روزانه ایرانیان کم است و چرا بیشتر کتاب نمی‌خوانند؟ برای پاسخ به این سؤال می‌توان به سه دلیل اشاره کرد. اولین علت مربوط به تحولات جهانی است که ما هم در آن قرار داریم. پیدا شدن رسانه‌های رقیب از ماهواره گرفته تا اینترنت و گروه‌های جدید فناوری. همه اینها به‌عنوان رقیب کتاب عمل می‌کنند و فرصت کتابخوانی را می‌گیرند. دومین علت ملی است؛ یکی از دلایل ملی به تلقی خانواده‌ها، آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها برمی‌گردد، یعنی نظام مدرک‌گرایی تک کتابی. یعنی برای اینکه آدم ها باسواد شوند و در مدرسه نمره بالایی بگیرند باید کتاب خاصی را که در تهران تدوین شده و در همه کشور خوانده می‌شود، بخوانند و همین کتاب کفایت می‌کند. مدت ها است آموزش و پرورش تک کتابی مورد انتقاد قرار دارد و در بسیاری از کشورها دیگر کتاب‌های درسی متمرکز وجود ندارد. در این کشورها سرفصل‌هایی تعیین می‌شود که بر اساس آن کتاب‌های مختلفی تدریس می‌شود. به همین دلیل هیچ وقت دانش‌آموز، معلم یا دانشجو احساس نمی‌کند خواندن یک کتاب کافی است و در رشته و موضوعی که علاقه‌مند است، کتاب‌های مختلفی را مطالعه می‌کند. دومین دلیل ملی مربوط به تبلیغات رسمی و دولتی است که کتابخوانی را عامل انتقال دانش و آگاهی معرفی می‌کنند. در این تبلیغات تأکید می‌شود با خواندن کتاب آگاهی بالا می‌رود و دانشمند می‌شویم. وقتی امروز راه‌های مختلفی برای انتقال دانش وجود دارد برخی تصور می‌کنند چرا باید کتاب بخوانند درحالی که می‌توانند دانش را از راه‌های دیگر کسب کنند؟ عامل سوم فقر و نابرابری اقتصادی است که باعث کوتاه شدن اوقات فراغت می‌شود. وقتی یک نفر برای رفع نیازهای اولیه زندگی از صبح تا شب تلاش می‌کند، دنیای این فرد محدود به رفع نیازها می‌شود و امکان فکر کردن به چیزهایی مثل کتاب و مطالعه ندارد و کتاب خواندن در این شرایط یک تفریح لوکس محسوب می‌شود.»

گراوند، نسل‌های پیشین را یکی از عوامل مهم کاهش مطالعه در ایران می‌داند و معتقد است نسل آینده نسل کتابخوانی خواهند بود: «دلایل مختلفی درباره اینکه چرا سرانه مطالعه مردم ایران پایین است وجود دارد و اولین علت پیشینه است. بسیاری از پدران و مادران نسل ما بی‌سواد یا کم سواد هستند. نرخ باسوادی ۵۰ سال قبل در ایران ۳۵ درصد بود. وقتی در خانواده‌ای چیزی به‌نام کتابخانه وجود ندارد، قاعدتاً بچه‌ها با کتاب‌های درسی باسواد می‌شوند ولی فرهیخته نمی‌شوند. در این خانواده‌ها وقتی کتاب‌های غیردرسی جایگاهی ندارد، بنابراین فرزندان نیز کمتر به مطالعه این نوع کتاب ها علاقه نشان می‌دهند اما امروز با افزایش نرخ باسوادی می‌بینیم بسیاری از بچه‌های نسل امروز به مطالعه کتاب علاقه دارند. حتی بهترین هدیه برای کودکان کتاب است و آنها با شوق زیادی کتاب می‌خوانند. بچه‌های نسل امروز علاقه زیادی به رمان و فیلم دارند و سعی می‌کنند ادبیات را در کتاب‌ها بیاموزند. بنابراین باید به نسل آینده امیدوار بود. با علاقه‌ای که بین نسل‌های جدید وجود دارد، سال‌های آینده نرخ مطالعه در کشور افزایش پیدا می‌کند و نسل نو، نسل کتابخوانی خواهد بود.»

جـــدول سـودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

۳۷۷۱

آسان

۸			۴		۲		۵	۶
		۲				۴	۷	
				۳	۵	۸	۲	
	۴	۷						۸
			۹	۸	۴			
۶						۵	۳	
	۱	۸	۳	۷				
	۶	۵				۱		
۷	۲		۵		۹			۳

متوسط

	۹		۴		۷			
۴	۸					۹		۵
۵		۲		۳				
۷	۶	۴		۲				۹
		۵				۶		
۸				۷		۵	۳	۲
				۶		۸		۱
۱		۸					۶	۴
			۱		۸		۹	

سخت

				۱	۶	۳		
		۴	۸	۳				
					۴		۶	۹
	۹							۳
۷		۶		۴		۹		۸
۵							۴	
۸	۳		۲					
				۶	۳	۵		
		۷	۴	۸				

خیلی سخت

	۲		۵					۸
۸						۹		
		۴		۲				۷
					۵			
۲	۴		۱	۹	۷		۸	۳
			۸					
۹				۶		۴		
		۱						۵
۳					۴		۶	

حل جدول سودوکو شماره [illegible]

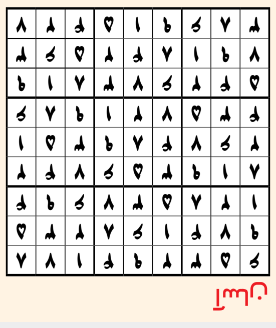
آسان

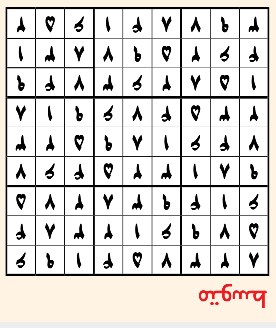
متوسط

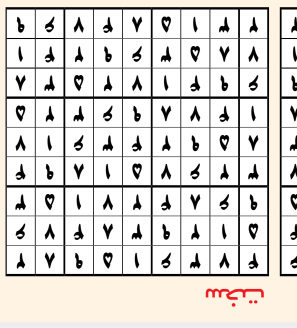
سخت

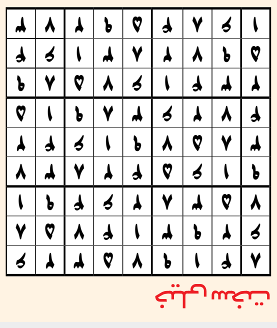
خیلی سخت

یک جـدول با دو شـرح

جدول روزنامه *ایران* دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

۷۷۴۰

جدول عادی

افقی:

۱-جنگل‌های زیبا و مه‌آلود اطراف جاده آستارا به اردبیل که انسان را حیرت‌زده می‌کند-پهلو
۲-درد و مرض-سرزمین رستم-دیروز
۳-سیاستمدار-اکنون-بزرگ ایل
۴-قلوه-شهری در استان آذربایجان شرقی-خاموش کردن فتنه
۵-مادر وطن-کشوری در مدیترانه-مددرسانی
۶-سیستم نمایش رنگی-مشرق-مرزبان و حاکم
۷-مرطوب-ماشین درو و کشاورزی-حرف نفرت
۸-باربر شهری-شرف و عفت-عظمت
۹-پادشاه و سلطان-مرض کمبود ویتامین B-ملیح
۱۰-حاصل گندم-به سن شرعی رسیده-هواپیمایی ارتش
۱۱-مربوط به زمانی خاص-سبز تیره-کوهه
۱۲-جزیره ژاپن-این هم جزیره‌ای در کشور مان-اسم ترکی
۱۳-اکسیر-گود-درست نویسی
۱۴-دریا-بسیار وسیع-بسیار ضروری
۱۵-کشور «نایروبی»-سبکی در نقاشی که مخصوص ایرانیان است

عمودی:

۱-فیلمی از «نوید بهتویی» (روی پرده سینما)-تازه داماد-شیرینی تولد
۲-پسر محبوب-زیبارو-کشور مبارک
۳-اندازه گرمی یا سردی-دندانپزشک-مخلوط
۴-آژانس فضایی امریکا-نویسنده-آشکار
۵-مرغ انگلیسی-ماهی فروش-از چاشنی‌ها
۶-جمع حاکم-دعا، پرستش-شکایت معمولاً شفاهی!
۷-جلودار-مرکز «افغانستان»-با «وعید» می‌دهند
۸-جاده ترن-بیضوی-از مکافات عمل غافل...
۹-بنیاد-پدر عرب-دامن کوتاه و چین‌دار
۱۰-یادداشت-گیاه خورشتی-عضو سفره هفت‌سین
۱۱-فرایند روکش‌دهی فلزی-درخشان-حرف بعد از «چ»
۱۲-آزمون دانشگاه-خبر پاکتی!-موجود
۱۳-میمنت-فوتبالیست محبوب و معروف سابق انگلیسی-قمر
۱۴-انجام وظیفه-بالاتر از آن رنگی نیست-مرکز کشور «مالت»
۱۵-گرو گذاشتنی مردان در ضمانت!-پیدا کردن-هجران

جدول ویژه

افقی:

۱-نخست‌وزیر «مالزی»-تل و پشته
۲-آدم آهنی-بنیانگذار این هنر رزمی «موریهه اوشیبا» نام دارد-نفس چاق
۳-ابزار پاکیزگی در منزل-دندانساز-ابروی زیبا
۴-سرراست-خودروی روسی-نوبت
۵-نوعی آب‌نبات-زیر سر خفته-پایتخت تیموریان
۶-بی‌رونق-شهری در «افغانستان»-بی‌آغازی
۷-گیاه دریایی-عروس زاگرس-دیگ مازنی
۸-از جهت‌های جغرافیایی-گل نماد یک کشور-صفحات داخلی روزنامه
۹-حرف فاصله-همسایگی-شرکت تولید کننده خودروی برقی اسپرت
۱۰-جمع علت-نقشی در سریال «برادرجان»-درگاه کامپیوتری
۱۱-کارشناسی-توان-یله
۱۲-مصونیت در برابر بیماری-مالیخولیا-ضمیر خودخواه
۱۳-در این مکان-کشور نیشکر-رونده
۱۴-امر به ساییدن-تیره‌ای از گیاهان دولپه‌ای-مکمل «کت»
۱۵-صدمه-آناتومی

عمودی:

۱-عدس-شعله‌ور-خمیازه
۲-دستگاه تهویه-فالگیری-نومیدی
۳-میغ-سراسر-زبان عرب
۴-آبله‌پوست-مریض نیست-واجب کردن
۵-علامت مصدر جعلی-میان مهر و آذر-سجاده
۶-وسیله حل جدول-پیشخدمت رستوران-آسیب
۷-شهری در استان گیلان در کنار کوه‌های تالش-شورش-بدون آستر
۸-هنگام-فیلم «آنتونیو باندراس»-فتح و ظفر
۹-توانگری و دارایی-شیرینی‌تر-ابزارها
۱۰-ماه برفی-تیم ایرانی-ترس
۱۱-برابر ۱۰ متر-به معنی قلب-عضو تنفسی
۱۲-غده-دلاور-ظرف آزمایشگاه
۱۳-باقی گذاشتن-پارچه درون لباس-زنده به آنیم!
۱۴-روغن-در دسترس بودن-دو خط یک زاویه
۱۵-خوشمزه-آزرده-استاد قصیده‌سرایی

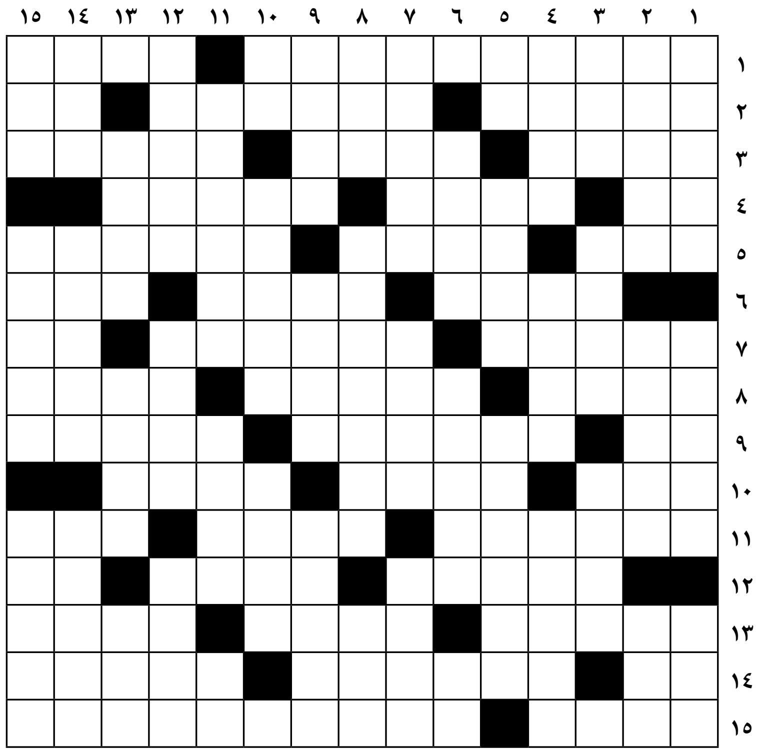

حل جدول عادی شماره ۷۷۳۹

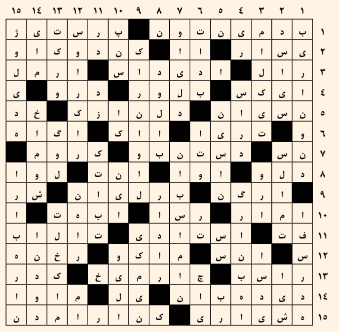

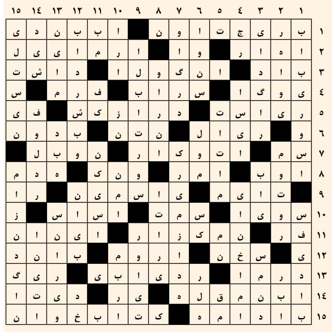حل جدول ویژه شماره ۷۷۳۹